

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Географічний факультет

Кафедра країнознавства та туризму

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Геополітична та геоеконімічна кон'юнктура сучасного світу

для студентів

галузь знань	10 Природничі науки
спеціальність	106 Географія
освітній рівень	магістр
освітня програма	Політична географія та геополітика
вид дисципліни	вибіркова
вибірковий блок	Глобальна політична географія та геополітика

Форма навчання	денна
Навчальний рік	2022/2023
Семестр	3
Кількість кредитів ECTS	4
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Форма заключного контролю	іспит

Викладач: Ірина ХІЛЬЧЕВСЬКА, доктор географічних наук, професор кафедри країнознавства та туризму

Пролонговано: на 20 23 / 20 24 н.р. Н.Кр. (Коротко) «28» 08 2023р.
(підпис, ПІБ, дата)

на 20 ___ / 20 ___ н.р. ( ) « » 20 ___ р.
(підпис, ПІБ, дата)

Викладач: **Ірина ХІЛЬЧЕВСЬКА**, доктор географічних наук, професор кафедри країнознавства та туризму

ЗАТВЕРДЖЕНО

Завідувач кафедри країнознавства та туризму

_____ (підпис) **(Ольга ЛЮБИЦЕВА)**
(прізвище та ініціали)

Протокол № 19 від «14» 06 2022 р.

Схвалено науково - методичною комісією географічного факультету

Протокол від «29» 08 2022 року № 6

Голова науково-методичної комісії _____
(підпис) **(Наталія КОРОГОДА)**
(прізвище та ініціали)

« 29 » 08 2022 року

ВСТУП/INTRODUCTION

1. Мета дисципліни: надання знань й формування вмінь ставити та успішно розв'язувати на відповідному професійному рівні складні науково-дослідницькі задачі та практичні проблеми з урахуванням актуальних проблем сталого розвитку із застосуванням комплексу міждисциплінарних підходів, здійснюючи професійну діяльність в науково-дослідницькій, експертно-аналітичній, викладацькій, консультаційній та громадській сфері, що характеризуються невизначеністю умов і вимог.

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни (за наявності):

- 1) Успішне опанування курсів «Теорія політичної географії та геополітики» та «Geoglobalistics\Геоглобалістика».
- 2) Володіння теорією суспільної географії, навичками критичного мислення та порівняльного аналізу.

3. Анотація навчальної дисципліни:

Розкривається сутність сучасної гео економічної та геополітичної світобудови, представлена архітектура інститутів та механізмів функціонування світового господарства як єдиного гео економічного механізму, особливості макрорегіональної структури світової економіки, а також її взаємодії із геополітичними процесами на сучасній карті світу. Дисципліна спрямована на розкриття комплексу взаємодій між світом економіки та глобальної політики в сучасних умовах

4. Завдання (навчальні цілі): дисципліна передбачає формування у здобувачі комплексних уявлень про механізми взаємного впливу економічних процесів на рівні світового господарства та регіональних економік на ключові геополітичні тренди та архітектуру геополітичних відносин у сучасному світі. Опанування дисципліни сприяє формуванню наступних загальних та фахових (спеціальних) компетенцій:

ЗК 1. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 4. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК 6. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ЗК 7. Здатність працювати в міжнародному контексті.

ЗК 8. Здатність проводити дослідження на відповідному рівні.

СК 1. Здатність до використання законів, теорій, концепцій і парадигм сучасної географії, історії розвитку географічних досліджень та ідей для дослідження природно- і суспільно-територіальних систем на різних рівнях просторової організації.

СК 3. Здатність використовувати спеціальні географічні методи й підходи, геоінформаційні технології для розв'язання конкретних науково-прикладних проблем у сфері географії, природокористування, міського та регіонального розвитку.

СК 5. Здатність здійснювати фахову оцінку програм, стратегій і планів розвитку територій, процесів глобалізації, регіоналізації та урбанізації у світі, проводити їхню гео екологічну й суспільно-географічну експертизу та моніторинг.

СК 6. Здатність застосовувати у професійній діяльності теоретичні знання і практичні навички системного аналізу і синтезу, географічного моделювання та прогнозування.

СК 7. Здатність застосовувати міждисциплінарні підходи при критичному осмисленні проблем природокористування, гео планування, міського та регіонального розвитку, рекреації та туризму оцінювати можливі ризики, соціально-економічні та екологічні наслідки управлінських рішень у сфері природокористування, міського та регіонального розвитку.

СК 8. Здатність планувати, проводити та публічно презентувати результати наукових досліджень, забезпечити зрозуміле донесення власних знань, висновків та аргументацій до фахівців і нефаківців.

СК 9. Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність у закладах вищої освіти на засадах компетентнісного підходу.

5.Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність*)		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання (за необхідності)	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
1.1	Розуміти й застосовувати теорії політичної географії, геополітики та географії світового господарства	<i>Лекції, самостійна робота</i>	<i>Контрольна робота, семінари, презентації, іспит</i>	<i>до 12%</i>
1.2	Знати структуру та принципи організації світового господарства та регіональних економік	<i>Лекції, семінари, самостійна робота</i>		<i>до 12%</i>
1.3.	Знати та розуміти принцип дії чинники сучасного взаємодії між світовим господарством та глобальними геополітичними процесами	<i>Лекції, самостійна робота</i>		<i>до 12%</i>
1.4.	Розуміти сутність гео економічної та геополітичної кон'юнктури сучасного світу	<i>Лекції, семінари самостійна робота</i>		<i>до 12%</i>
1.5.	Знати специфіку геополітичних та гео економічних протистоянь на рівні макрорегіонів світу	<i>Лекції, семінари, самостійна робота</i>		<i>до 12%</i>
2.1	Вміти підбирати дані для аналізу світової геополітичної та гео економічної кон'юнктури	<i>Семінари, самостійна робота</i>	<i>Семінари, презентації, іспит</i>	<i>до 10%</i>
2.2	Вміти проводити фаховий аналіз чинників геополітичної та гео економічної взаємодії між країнами, міжнародними структурами та іншими акторами міжнародного економічного та політичного життя	<i>Семінари, самостійна робота</i>		<i>до 10%</i>
3.	Комунікація: Вміти ефективно комунікувати результати власного аналізу, обмінюватися ідеями, формулювати конструктивну критику та реагувати на неї.	<i>Семінари, самостійна робота</i>	<i>Семінари, контрольна робота, презентації, іспит</i>	<i>до 10%</i>
4.	Вміти самостійно робити та обґрунтувати висновки, аргументувати власні тези і усвідомлювати відповідальність за можливі прийняті прикладні рішення на основі проведеного аналізу.	<i>Семінари, самостійна робота</i>		<i>до 10%</i>

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

Результати навчання за дисципліною (код) Програмні результати навчання (назва)	1.1	1.2	1.3	1.4	1.5	2.1	2.2	3	4
ПР 08 Здійснювати дослідження природно- і суспільно-географічних проявів розвитку геосистем у складних і непередбачуваних умовах, прогнозувати їхній розвиток, аналізувати альтернативи, оцінювати ризики та ймовірні наслідки.	+	+	+	+	+	+	+		+
ПР 11 Оцінювати можливі ризики, соціально-економічні та геоекологічні наслідки реалізації управлінських рішень у сфері природокористування, міського та регіонального розвитку, рекреації та туризму.		+	+		+	+	+		+
ПР 12 Планувати й виконувати теоретичні та прикладні дослідження, робити обґрунтовані висновки, аналізувати та презентувати результати досліджень.						+	+	+	+
ПР 13 Здійснювати науково-педагогічну діяльність у закладах вищої освіти, розробляти необхідне для цього навчально-методичне та інформаційне забезпечення.	+	+	+	+	+			+	+
ПР 15 Самостійно оцінювати ключові тренди розвитку природно- і суспільно-географічних процесів для формування нових напрямів наукових досліджень.	+					+	+		+

7. Схема формування оцінки: рівень досягнення всіх запланованих результатів навчання визначається за результатами, виконання семінарських завдань, участі в обговоренні семінарських тем, виконання завдань самостійної роботи та їх презентації, написання контрольної роботи, іспиту.

Питома вага результатів навчання у підсумковій оцінці за умови опанування дисципліни на належному рівні така:

- Результати навчання – **1 (знання РН 1.1. – 1.5). (знання)** – до 12% за кожен
- Результати навчання – **2 (вміння РН 2.1.-2.2)** - до 10%
- Результати навчання – **3 (комунікація)** – до 10%
- Результати навчання – **4 (автономність та відповідальність)** – до 10%

Форми оцінювання студентів: У курсі передбачено дві змістовні частини. Заняття проводяться у формі лекцій та семінарських занять. Завершується дисципліна іспитом.

Упродовж семестру за підсумками кожної змістової частини курсу проводиться підсумкова контрольна робота. Також здобувачі отримують оцінки за роботу на семінарах, що складається з виступів за темами, презентації результатів самостійної роботи, участі в обговореннях.

Оцінювання впродовж семестру:

- i. **Контрольна робота** – 2 x 15/9 = 30/18 балів
- ii. **Семінарські заняття** – 30/18 балів

Умовою успішного опанування матеріалу за дисципліною є досягнення мінімального рубіжного рівня оцінки у 36 балів (60% від максимально можливої кількості балів). Досягнення цього рівня оцінки є умовою допуску до складання іспиту. Здобувачі, які упродовж семестру не досягли мінімального рубіжного рівня оцінки у 36 балів повинні підготувати реферати за темами, які вони не змогли опанувати у повному обсязі впродовж семестру.

Підсумкове оцінювання у формі іспиту: Письмова робота з відкритими питаннями – 40 балів,

Мінімальна кількість балів, необхідна для успішного складання іспиту – **24 бали** (60% максимальної кількості балів, відведених на іспит).

Загалом формування оцінки спирається на «Положення про організацію освітнього процесу у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка» (друга редакція), що введено в дію наказом ректора № 170-32 від 11 квітня 2022 року

7.2 Організація оцінювання: впродовж семестру здійснюється оцінювання усіх видів робіт, включаючи самостійну роботу і виконання індивідуальних завдань, зокрема:

- Дві письмові контрольні роботи у вигляді тестів;
- Виконання семінарських завдань та участь у обговореннях під час занять семінарських занять оцінюються у відповідності до графіку навчального процесу;
- Презентація результатів самостійної роботи на семінарах оцінюється у відповідності до графіку навчального процесу.

7.3 Шкала відповідності оцінок/ Grades correspondence scale

Відмінно / Excellent	90-100
Добре / Good	75-89
Задовільно / Satisfactory	60-74
Незадовільно / Fail	0-59

8. Структура навчальної дисципліни. Тематичний план лекцій і семінарських / занять

№ п/п	Назва теми	Кількість годин		
		лекції	семінарські	Самостійна робота
<i>Частина 1. Геоеконмічна кон'юнктура сучасного світу</i>				
1.	Вступ. Тема 1. Поняття геоеконміки. Світова економіка та її еволюція	2	1	2
2.	Тема 2. Структура сучасної світової економіки. Регіональні та секторальні складники.	2	1	5
3.	Тема 3. Міжнародний поділ праці як основа світової економіки. Світосистемний підхід	2	1	5
4.	Тема 4. Чинники розвитку світової економіки та міжнародні інститути, що регулюють світову економіку	2	1	5
5.	Тема 5. Геополітичний вимір світової економіки	2	1	5
<i>Частина 2. Геополітична кон'юнктура сучасного світу</i>				
6.	Тема 6. Поняття геополітики як сфери глобальних та регіональних силових політичних відносин	2	1	10
7.	Тема 7. Ключові геополітичні актори на світовому та регіональному рівні	2	1	20
8.	Тема 8. Сучасні глобальні та регіональні геополітичні чинники	2	1	10
9.	Тема 9. Зміна геополітичних стратегій та парадигм у XXI ст.	4	2	10
10.	Тема 10. Позиціонування України у глобальній геоеконмічній та геополітичній системах	4	2	10
	ВСЬОГО	24	12	82

Загальний обсяг *120 год.*, в тому числі:

Лекцій – *24 год.*

Семінарські заняття – *12 год.*

Консультації – *2 год.*

Самостійна робота – *82 год.*

9. Рекомендовані джерела¹/Recommended resources:

Основна:

1. Бжезінський З. Велика шахівниця (переклад з англійської). Львів : Лілея НВ, 2000. 223 с.
2. Блій Т., де-Муллер П. «Географія: світи, регіони, концепти» Перекл. з англ.; передмова та розд. «Україна» О.Шаблія, Київ : Либідь, 2004.
3. Дністрянський М.С. Геополітика: Навчальний посібник. Львів. 2011. 436 с.
4. Дністрянський М.С. Політична географія та геополітика України. Тернопіль : Навчальна книга, 2014.
5. Кіссінджер Г. Світовий порядок (переклад з англійської). Київ : «Наш формат».2018. 320 с.
6. Політична географія та геополітика: Навч. посібник. / Б.П. Яценко, В.І. Стафійчук, Ю.С. Брайчевський та ін.; За ред. Б.П.Яценка К.: Либідь, 2007.
7. Хільчевська, І. Г., Простякова Ю. М., Геопросторова структура зовнішньоекономічних зв'язків України з країнами Європейського Союзу // *Географія та туризм* 30 (2014): 212-222.
8. *A Companion to Economic Geograpy* (Т.Т.Варнес, J.Рек, Е.Шепард. eds.) : Blackwell-Wiley, 2012.
9. *A Companion to Political Geography* (J.Агнев, К. Мічел, G. Тоал – eds.). Blackwell, 2003.
10. Dear, M. The postmodern challenge: reconstructing human geography. *Transactions of the Institute of British Geographers* (1988), p. 262-274.
11. Flint, C. and Taylor, P.J. *Political Geography: World-economy, Nation-state, and Locality*. Pearson Education, 2007, 355 p.

Додаткова:

1. Андрущенко С.В. Україна в сучасному геополітичному середовищі. Київ : Логос, 2005. 286 с.
2. Географічне країнознавство. Підручник / За наук. редакцією Я.Б.Олійника, Б.П.Яценка. Київ : ВПЦ Київського університету, 2015. 911 с.
3. Гео економічні сценарії розвитку і Україна. / Наук. редактор А.С. Філіпенко, Київ, : Вид. центр «Академія», 2010. 328 с.
4. Глобальні виклики сучасності: суспільно-географічний вимір / За ред.В.К. Кіптенко, Б.П.Яценка . Київ : ВПЦ Київського університету, 2015. 911 с.
5. Юрківський, В. М.. Регіональна економічна і соціальна географія. Зарубіжні країни. К.: Либідь, 2000. 416.
6. Nye, J.S. *The Future of Power*. PublicAffairs, New York, 2011, 300 p.